

Fokus på medisinsk journal i sykehjem

HelsIT 2013 Trondheim 19.09.13

Kjellaug Enoksen, sykehjemsoverlege, Askøy kommune
spes. indremedisin, infeksjonssykdommer og samfunnsmedisin.

Styremedlem Nfas

Disposisjon

- Kort historikk
- Journal som arbeidsredskap
- System
- Aktuelle lover og forskrifter
- Framtidsutsikter

Historikk

Historikk

Legejournal - papirbasert

- samling av håndskrevne notater
- kurveark
- svar fra undersøkelser
- røntgenbilder i egne arkiv

Hjemlet i lov om leger,

og forskrift om leges og helseinstitusjons journal for pasient

Medisinsk journal

Medisinsk journal -> legejournal -> pasientjournal ->
behandlingsrettede helseregister

Lovverk:

Helsepersonelloven

Forskrift:

Journalforskriften

Pasientjournal

Pasientens journal er legens viktigste arbeidsredskap!

Krav til journal:

- Enkelt å legge inn opplysninger
- Enkelt å hente ut opplysninger
- Systematisk oppbygget
- Oversiktlig
- Lett tilgjengelig

Arbeidsredskap

Journal som arbeidsredskap - lagring

Lagring av pasientopplysninger

- Notater gjort av lege og annet helsepersonell i institusjonen
- Laboratorieprøver, målinger o.l.
- Røntgenbeskrivelser
- Svar fra spesialundersøkelser
- Opplysninger fra samarbeidende helsepersonell, epikriser o.l.

Journal som arbeidsredskap - oppslag

Uthenting av opplysninger/oppslag

- Kritisk informasjon
- Tilgang til egne og andres notater som er nedtegnet over tid
- Tidligere sykehistorie
- Laboratoriesvar
- Sykdomsutvikling over tid - søkbart
- Sammenstilling av opplysninger for å videreformidle disse til helsepersonell utenfor egen institusjon

Journal som arbeidsredskap - oppfølging

Arbeidslister :

- dokumenter under arbeid
- innkomne dokumenter, prøvesvar o.l.
- kontroller, revurdering av behandling o.l

Overvåkning av infeksjoner i institusjon

Oversikter:

- legemiddelbruk
- pleietyngde
- liggetid
- fall og skader

Dårlige journalsystem

Trussel mot pasientens sikkerhet:

Journalssystem som er:

- Uoversiktlige
- Tidkrevende i bruk
- Ikke har funksjon for signering av dokumenter og prøvesvar
- Ikke har søkefunksjon

representerer en risiko for feilbehandling av pasienten!

Forskrift om pasientjournal § 1.

Forskriften gir nærmere regler om:

- a. helsepersonells dokumentasjonsplikt
- b. virksomheters ansvar i forhold til opprettelse og organisering av journalsystem,
jef. helse- og omsorgstjenesteloven §5-10

Forskrift om pasientjournal § 5

- Det skal opprettes en journal for hver pasient. Det skal som hovedregel anvendes en samlet journal for den enkelte pasient selv om helsehjelp ytes av flere innen virksomheten.
- Der det ikke er hensiktsmessig med en samlet journal, kan journalen deles i en hovedjournal og en tilleggsjournal. Det skal da fremgå av hovedjournalen at det eksisterer en tilleggsjournal og hvilken dokumentasjon den inneholder.

Helse- og omsorgstjenesteloven

§5-10 *Journal- og informasjonssystemer*

- Kommunen og virksomhet som har avtale med kommunen om å yte helse- og omsorgstjenester, skal sørge for at journal- og informasjonssystemene i virksomheten er forsvarlige. De skal ta hensyn til behovet for effektiv elektronisk samhandling ved anskaffelse og videreutvikling av sine journal- og informasjonssystemer.

Andre aktuelle lover og forskrifter

- Helseregisterlov
- Arkivlov
- Pasient og brukerrettighetsloven
- Personopplysningsloven
- Personopplysningsforskriften
- Statistikkloven

Ansvarlig myndighet

Kommunestyret:

Kommuneloven § 6 Kommunestyret og fylkestinget er de øverste kommunale og fylkeskommunale organer. De treffer vedtak på vegne av kommunen eller fylkeskommunen så langt ikke annet følger av lov eller delegasjonsvedtak.

Helsedirektoratet:

- er et fagdirektorat og myndighetsorgan som ligg under og blir etatsstyrt av Helse- og omsorgsdepartementet.

Kvalitetskrav for kom. PLO

- Forskrift om kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene.
(Foreslått endring i forskriften slik at det skal være krav om lokalpolitisk behandling av kvalitetskravene i kommunen.)
- Internkontrollforskriften
- KITH-standarder

KITH

KITH (kompetansesenteret for IT i helsesektoren), nå en avdeling i Helsedirektoratet

- **Utarbeider standarder** for elektroniske system som skal brukes i helsesektoren
- **Rådgivning** til systemutviklere og kjøpere
- Godkjenner IKKE elektroniske journalsystem
- Fører IKKE tilsyn med EPJ

Tilsynsmyndighet

- Statens helsetilsyn
- Datatilsynet

Funn ved tilsyn

Helsetilsynet har ved sine planlagte tilsyn funnet **utbredt mangel på velfungerende journalsystem** for alle tilsatte, mangel på systematikk i hva som blir journalført, og en utbredt mangel på dokumentering av nødvendige og relevante opplysninger om legemiddelbehandlingen av pasientene.

Jf. Rapport fra Helsetilsynet 7/2010 Sårbare pasientar – utrygg tilrettelegging.

Elektronisk system i kommunen

Pasientadministrative system (PAS):

- Saksbehandlingssystem for forvaltningen

Pasientjournalsystem (EPJ):

- Bruk for helsepersonell som deltar i pasientbehandlingen

PAS

Saksbehandling regulert i:

- Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven).
- § 1 Loven gjelder den virksomhet som drives av forvaltningsorganer når ikke annet er bestemt i eller i medhold av lov. Som forvaltningsorgan reknes i denne lov et hvert organ for stat eller kommune.

EPJ

Journalføringsplikt regulert i:

- Lov om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven).
- § 1 Lovens formål er å bidra til **sikkerhet** for pasienter og **kvalitet** i helse- og omsorgstjenesten samt **tillit** til helsepersonell og helse- og omsorgstjenesten.

Taushetsplikt og opplysningsrett

- § 21 Helsepersonell skal hindre at andre får adgang eller kjennskap til opplysninger om folks legems- eller sykdomsforhold eller andre personlige forhold som de får vite om i egenskap av å være helsepersonell.
- § 26 Den som yter helsehjelp, kan gi opplysninger til virksomhetens ledelse når dette er nødvendig for å kunne gi helsehjelp, eller for internkontroll og kvalitetssikring av tjenesten. Opplysningene skal så langt det er mulig, gis uten individualiserende kjennetegn.

Tilgangsstyring EPJ

- Ved bruk av elektronisk system som inneholder både PAS og EPJ må det være et klart skille mellom de to system.
- Helsepersonell som har behandlingsansvar må ha tilgang til EPJ.
- Særlig sensitiv informasjon skal kunne skjermes slik at kun den som har lagt den inn kan hente den ut.
- Helsepersonell som opptrer på vegne av forvaltningen skal innhente medisinske opplysninger fra behandlende helsepersonell.

Elektroniske system

Spesialisthelsetjenesten:

- DIPS inneholder både EPJ og PAS

Allmennlegene:

- Ulike EPJ, inneholder oppgjørsskjema for NAV

Kommunene og kommunale institusjoner:

- Pleie og omsorgssystem, skiller ikke mellom PAS og EPJ, -brukes både i forvaltningen og av behandlende helsepersonell
- GBD – journalsystem for sykehjem

Dysfunksjonelt og katastrofalt system

Kjellaug Enoksen. (Arkivfoto) Foto: ARNE RISTESUND

Problem med sykehjemsjournal

PLO-system – utviklet for kommunal saksbehandling

Store mangler:

- ikke laboratorieark
- ikke system for å behandle og signere innkomne dokumenter
- signeringsfunksjon for godkjenning av egne dokumenter er ikke i henhold til myndighetskrav
- tidkrevende
- uoversiktlig

Framtidsutsikter

På trappene:

Ny Pasientjournallov (behandlingsrettede helseregistre)

§ 9 krav til behandlingsrettede helseregistre: Systemet skal være egnet til å etterleve krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Ny Forskrift om IKT-standarder i helse- og omsorgssektoren.

Oppsummering

1. EPJ-system må være et godt og effektivt arbeidsredskap for lagring, oppslag og oppfølging!
2. EPJ-system må være egnet til å oppfylle lovkrav!
3. Det må være et klart skille mellom den delen av systemet som skal benyttes av ansatt i forvaltningen og den del som skal benyttes av behandlende helsepersonell!

Takk for oppmerksomheten!

